Proces: een kans voor de democratie

Hoe pak je het project aan (de juiste actoren, middelen en aanpak) en voorkom je dat de basisprincipes van het project niet verloren gaan gedurende het traject?

- 1.1 Transversaal en interdisciplinair management hanteren; gedurende het hele proces een kwaliteitsvolle dialoog verzekeren
- 1.2 De coproductie van de ruimte organiseren samen met de actoren die de veelheid aan gebruik en hun tijdelijkheid representeren
- 1.3 Een **aanpak** bepalen en de **juiste middelen** kiezen om een doeltreffend projectmanagement en een kwaliteitsvolle inrichting te garanderen

1.1. Een transversaal en interdisciplinair bestuur uitvoeren; zorgen voor de kwaliteit van de dialoog gedurende het hele proces

- ☑ **De sleutelactoren van het project identificeren (beleidsmakers, beheerders, preventiediensten en diensten voor sociale cohesie, bewoners, gebruikers,)**
  - Hun functie en rol in het overleg –en/of beslissingsproces preciseren
  - De relevantie van hun betrokkenheid in functie van de uitdagingen van de inrichting bepalen
  - Een relevante en realistische tijdsplanning voor het betrekken van deze actoren opstellen
- ☑ **Een horizontaal projectmanagement voorzien, waarbij de verschillende diensten van de administratie in het volledige proces worden betrokken**
- ☑ **Een verticaal projectmanagement voorzien, waarbij de relaties tussen de gemeentelijke en gewestelijke diensten gedurende het hele proces worden georganiseerd**
- ☑ **Een ontwerpteam aanstellen met voldoende interdisciplinariteit ten aanzien van de eigenschappen van de te ontwerpen ruimte en de uitdagingen op het vlak van de inrichting en het beheer ervan**
- ☑ **De projectleiders aanduiden die instaan voor het leiden van het project tijdens het hele proces van ontwerp, inrichting en beheer van de publieke ruimte**
  - Binnen het ontwerpteam
  - Binnen de gemeentelijke en, in voorkomend geval, gewestelijke diensten (monitoring, verantwoordelijkheid, documentatie)
- ☑ **De personen die zullen instaan voor het beheer van de publieke ruimte, inclusief zijn animatie en preventie, vanaf het ontwerp en tijdens de realisatie van de inrichting betrekken**
- ☑ **De verbanden met de bestaande strategische en normatieve documenten leggen en respecteren**

Toepassingen

Place Communale Molenbeek

- Impliquer les administrations communales et régionales aux discussions dès le commencement du projet
- Organiser plusieurs moments de rencontre entre les architectes, le maître d'ouvrage

et les usagers

Meer weten

Bronnen

Normatief kader

- **BWRO**, Région Bruxelles Capitale, Région Bruxelles Capitale (2004)

Middelen

- **De duurzame wijkcontracten**, Région de Bruxelles Capital, Région de Bruxelles Capital
- **De Stadsvernieuwingscontracten**, Région de Bruxelles Capital, Région de Bruxelles Capital
- **De richtschema's**, Région de Bruxelles Capital, Région de Bruxelles Capital
- **Modus Operandi / M. OP**, bMa Bruxelles, bMa Bruxelles (2014)
- **Bouwmeesternota**, Kristiaan Borret, Région Bruxelles Capitale (2016)

Meer weten

- **La commande publique architecturale: aspects théoriques et pratiques**, Philippe Flamme, Larcier (2002)
- **Les espaces publics urbains. Recommandations pour une démarche de projet**, Cabanieu, Jacques, MIQCP (2001)

1.2 De coproductie van de ruimte organiseren met de actoren die de veelheid van gebruik en hun tijdelijkheid vertegenwoordigen

- ☑ **Een methodologie voor de coproductie definiëren en valideren (informatieverstrekking, overleg, participatie, gezamenlijk ontwerp,)**
  – De informatie over de initiatiefnemer, de moderator van het debat, de tijdsplanning van de raadplegingen/workshops, de verwachte resultaten en de draagwijdte van de resultaten, definiëren en aanpassen indien nodig
  – Op de juiste manier informeren rond het proces van de coproductie
- ☑ **De methode van coproductie motiveren ten opzichte van van de schaal van het project en de uitdagingen op het vlak van zijn inrichting**
- ☑ **Alle relevante personen mobiliseren (ontwerper, beheerder, politici, bewoners, gebruikers, betrokken diensten zoals preventie, sociale cohesie, socio-culturele animatoren,) en deze mobilisatie tijdens de fases van ontwerp, realisatie en na de uitvoering van het project verzekeren.**
- ☑ **De resultaten op relevante wijze delen en gebruiken**
- ☑ **De lopende en/of geplande initiatieven binnen de onderzoeksperimeter opnemen in de coproductiemethode**
- ☑ **Een evolutieve coproductiemethode ontwikkelen en een goede samenhang met de besluitvorming verzekeren**
- ☑ **De coproductiemethode aanpassen aan de schaal van het project en toegankelijk maken voor alle gebruikerstypes**
- ☑ **De vrijgemaakte middelen inzake tijd en budget op een realistische manier aanpassen**

Toepassingen

Place Cardinal Mercier

- Organiser des soirées d'information et de consultation
- Impliquer tous les usagers (les enfants, les habitants et les commer ants)
- Donner la parole aux habitants dans une conférence de presse présentant les résultats du processus participatif

Rue de la Braie

- Impliquer les principaux acteurs locaux (écoles) afin de repenser et concevoir la rue
- Impliquer les jeunes aussi bien que les adultes
- Continuer le dialogue après le réaménagement

Meer weten

Bronnen

Middelen

- **De duurzame wijkcontracten**, Région de Bruxelles Capital, Région de Bruxelles Capital
- **De Stadsvernieuwingscontracten**, Région de Bruxelles Capital, Région de Bruxelles Capital
- **De richtschema's**, Région de Bruxelles Capital, Région de Bruxelles Capital
- **Jaarpublicatie]pyblik[2014-2015**,]pyblik[,]pyblik[(2015)

Meer weten

- **Arbres à palabres – Pratiques européennes de participation citoyenne**, Bernard Declève, Presses universitaires de Louvain (2004)
- **Architecture And Participation**, Peter Blundell Jones, Taylor & Francis (2005)
- **Coproduire nos espaces publics – Formation-action-recherche**, Declève, Bernard; Forray, Rosanna; Michialino, Paola, Presses universitaires de Louvain (2002)
- **De la participation urbaine : La place Flagey**, Bergilez, Jean-Didier; Grulois, Geoffrey; Lund, Irène; Bouhassoun, Taha, Cahier de la Cambre n 3, La Lettre volée, ISA La Cambre (2005)
- **Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action**, Ostrom, Eleonor, Cambridge University Press (1990)
- **Kind & Ruimte: Kindgerichte planning van publieke ruimte**, Peter Dekeyser, Die Keure (2007)
- **La fabrique de parcs intra-urbains contemporains**, Denef, Julie, UCL (2011)
- **Participation citoyenne et sécurité publique : apories et limites de l'approche transversale**, Schaut, Christine, Politeia (2006)
- **Sociologie des villes**, Yankel, Fijalkow, La Découverte (2004)
- **The City as a Bazaar in Open City: Designing Coexistence**, Reijndorp, Arnold, SUN (2009)
- **Een dynamiek van participatie in de Brusselse volksbuurten : de huurdersadviesraden**, Schaut, Christine, RBDH/BBRoW (2006)
- **Une Micropolitique de la ville: l'agir urbain**, Petrescu, Donia, Multitudes, n 31 Paris (2008)
- **Urban Catalyst – The power of temporary use**, Overmeyer, Klaus; Oswalt, Philipp; Misselwitz, Philipp, DOM Publishers (2013)
- **Weet ik veel! Handboek voor kinderen en jongerenparticipatie**, Van Gils, Jan; Cuisinier, Els; De Budt, Nancy; Dekeyser, Peter; Van Cauwenberghe, Sabine, Politeia (2006)

1.3 Een aanpak bepalen en de juiste middelen kiezen om doeltreffend projectmanagement te hanteren en een kwaliteitsvolle inrichting te verzekeren.

☑ **Een geschikte procedure kiezen**
– De procedure aanpassen aan de complexiteit van het project, de tijdsdruk en de bijzondere kenmerken van het programma of de plaats
– Een openbare aanbesteding organiseren met het oog op de aanduiding van een multidisciplinair team wanneer het project uitdagingen inhoudt waarvan de bouwheer denkt dat hij ze niet in zijn eentje kan aangaan
– De procedure bepalen in overleg met de andere diensten, zoals de BMa

☑ **Een relevante perimeter(s) definiëren**
– Afhankelijk van de geïdentificeerde uitdagingen (schaal, gebruik, netwerk) op relevante wijze een onderzoeksperimeter bepalen (meestal ruimer dan de interventiezone)
– Op relevante en nauwkeurige wijze een interventieperimeter bepalen

☑ **Voorafgaand aan het project, de drijfveer voor het project en de hieraan verbonden uitdagingen formuleren**
– De inrichting van de publieke ruimte opstarten vertrekkend van een of meer vooraf gedefinieerde en geobjectiveerde problematieken
– Een ruime contextuele stand van zaken of zelfs voorbereidende studies uitwerken
– De reglementaire en strategische middelen op lokaal en gewestelijk vlak contextualiseren
– Op basis van al deze informatie, een heldere aanvraag formuleren

☑ **De richting van het project bepalen**
– De ambities in termen van sfeer, identiteit, functionaliteit, gezelligheid, delen van de ruimte en samenleven definiëren
– Een voldoende duidelijk programma definiëren dat de toekomstige ontwerpers in staat stelt een kwaliteitsvol ruimtelijk antwoord te geven
– Het inrichtingsprogramma zo definiëren dat het beantwoordt aan de huidige behoeften, en daarbij de mogelijkheid laat voor wenselijke toekomstige ontwikkelingen (resilience // backcasting)

☑ **Het beslissingsproces duidelijk definiëren**
– De ambities op een voldoende duidelijke manier definiëren en rangschikken volgens prioriteit om de inrichtingskeuzes te sturen
– De precieze beslissingsmomenten bepalen en respecteren
– De beslissingen op een geldige wijze vastleggen en meedelen aan de betrokkenen
– Inrichtingsoplossingen formuleren op basis van scenario's die een gedetailleerde vergelijkende analyse mogelijk maken en zo de beslissing kunnen ondersteunen

☑ **Een communicatie -en informatiemiddel implementeren om de monitoring van het proces te verzekeren**

☑ **Een verantwoorde en redelijke planning opstellen**
– Een gecoördineerde planning opstellen, waarbij de fasen van het proces (de overleg- en beslissingsmomenten, subsidiëringstermijnen,) realistisch zijn en regelmatisch worden geupdated

☑ **Strikte budgettaire monitoring verzekeren en updaten**

☑ **Een testfase voor de inrichting van de publieke ruimte organiseren**

☑ – Op relevante wijze een observatiemethode definiëren
– Er informatie uit halen en die gebruiken als basis voor aanpassingen aan het project

☑ **Het beheer van de publieke ruimte vanaf het begin van het ontwerp integreren**
– Het beheer op een realistische wijze plannen ten aanzien van de beschikbare menselijke en financiële middelen
– Een beheersplan opstellen

☑ **Een helder bestek en duidelijke plannen opstellen**
– De ambities definiëren om de keuzes en hun uitvoeringsmodaliteiten te sturen
– Het verwachte niveau van detail preciseren

☑ **In de verschillende fasen zorgen voor monitoring op het vlak van ontwerp, realisatie en beheer**
– Het project aanpassen; eerst in de fase van realisatie, daarna in die van het beheer
In functie van een kwalitatieve evaluatie en de juistheid van de inrichting
In samenhang met de doelstellingen van het project en de beoordelingscriteria
In overleg met de betrokken actoren
De netheid en het onderhoud van de plek garanderen, de degradatie mijden, gedegradeer meubilair vervangen
– De veiligheid tijdens de werffase garanderen

Toepassingen

Rue Henri Bergé

- S'inscrire dans un contrat de quartier et profiter d'un processus participatif complet
- Installer un local de permanence dans le quartier
- Atteindre toute la population
- Communiquer régulièrement via un journal de quartier

Meer weten

Bronnen

Normatief kader

- **Het gewestelijk bestemmingsplan (GBP)**, Région de Bruxelles Capitale, Région de Bruxelles Capitale (2001)

Middelen

- **Modus Operandi / M. OP**, bMa Bruxelles, bMa Bruxelles (2014)
- **Beeldkwaliteitsplan voor de publieke ruimte van de Kanaalzone**, Région de Bruxelles Capitale, Région de Bruxelles Capitale
- **Jaarpublicatie]pyblik[2014-2015**,]pyblik[,]pyblik[(2015)
- **Vade-Mecum projets publics d'architecture**, bMa, bMa (2014)

Meer weten

- **A World of Strangers. Order and Action in Urban Public Space**, Lynn Lofland, Basic Books (1973)
- **Het ontwerp van de openbare ruimte**, Meyer, Han, SUN (2006)
- **La commande publique architecturale: aspects théoriques et pratiques**, Philippe Flamme, Larcier (2002)
- **Les espaces publics urbains. Recommandations pour une démarche de projet**, Cabanieu, Jacques, MIQCP (2001)
- **Reflectie/Reflexion 2007-2010**,]pyblik[,]pyblik[(2010)
- **Sociologie des villes**, Yankel, Fijalkow, La Découverte (2004)
- **The City as a Bazaar in Open City: Designing Coexistence**, Reijndorp, Arnold, SUN (2009)
- **The morality of Urban Public Life**, Lofland, Lynn, Places Journal (1989)
- **Ville, ordre et violence: formes spatiales et transaction sociale**, Rémy, Jean; Voyé, Liliane, Presses Universitaires de France (1981)